

سرزمین طلای سبز!

یادداشتی از سفر به سیلان

گزارش و عکس: عباس جعفری

پشت کوه سبز پوش در افق آرام آرام به نیلی می‌گراید و دمی بعد از دل نیلی رنگ صبح سپیده سر می‌زند. پیش از آن که توپ طلایی خورشید بیرون بیفتد قهوه‌چی پیر سطل آبش را از چشمه تا دهانه گشاد سماور نیکلای روسی کشانده و آن را لبالب کرده است تا دمی بعد که غلغله‌اش اتاق خاموش چایخانه از بخار آنچنان می‌انبارد که از پشت شیشه‌های عرق کرده شبح مرد سوار می‌رسد که اسبش را به تیرک می‌بندد و یخ کرده به درون می‌خزد.

-اوغور بخیر مشدی!

دست آمخته مرد به کار استکان نعلبکی تا کرده را زیر شیر نیمه باز سماور می‌گیرد و آبش را در پاشیر کهنه برنجی می‌تکاند و پس از قوری بند زده چای پر رنگی را به داخل استکان سرازیر می‌کند و تتمه‌اش را با آب جوش پر کرده و رو به سمت شیشه‌ها می‌گیرد چونان متخصص آزمایشگاهی چشمش را تنگ کرده و آن را می‌نگرد پس دست دراز می‌کند و آن را پیش دست مرد سوار سر می‌دهد و آمرانه می‌گوید نوش جان خون خرگوشیه کدخدا. شکسته اصل سیلان!

رنال صالح علوم اجتماعی

مشاورت و مداخلت فرہنگی
موسسہ علامہ اقبال
پرائیویٹ لمیٹڈ

هر چند که قهوه در اروپا در میان روشنفکران جا خوش کرده است اما هنوز بی‌اغراق می‌توان گفت بخش اعظمی از مردم جهان صبح‌شان را با چای آغاز می‌کنند و این نوشیدنی آرامش‌بخش اولین رقم سفره هر صبحانه‌ای است و در میان چای‌خواران و چای‌کاران، چای سیلان جای خویش را داراست.

سریلانکای امروز که تا سال ۱۹۷۲ سیلان نامیده می‌شد و در ادبیات سرزمین ما از آن به "سراندیب" نام برده‌اند. این نام که گویا مسلمانان بر آن نهاده‌اند "جزیره جواهر" معنی می‌دهد و هنوز هم در استعارات جغرافی‌دانان و ادیبان از آن به عنوان گوشواره هند یاد می‌شود. گرچه خود مردمان این سرزمین چندان علاقه‌ای به آویزان بودن به گوش شبه قاره هند از خود بروز نمی‌دهند. اگر چه در دنیای خبر و بخصوص این روزها مردم سریلانکا را با بهره‌های تامیل (۱) می‌شناسند اما طنز قضیه در این است که در این جزیره بزرگ، افتاده بر اقیانوس هند از بیر خبری نیست! بهره‌های تامیل گروهی از مخالفان دولت سریلانکا هستند که عموماً در قسمت‌های شمالی این کشور به سر می‌برند و حتی برخی از مناطق شمالی این کشور را تحت کنترل دارند و نزدیک سی سال است که برای خود مختاری با حکومت مرکزی سر جنگ دارند.

علاوه بر این به دلیل سونامی سال ۲۰۰۴ یک میلیون نفر در این کشور بی‌خانمان شدند و خسارات زیادی به روستاها و شهرهای ساحلی این کشور وارد آمد.

سیلان امروز علاوه بر چای معروفش جذابیت‌های دیگری هم برای مسافران و علاقمندان به تاریخ و تمدن دارد که می‌تواند آنها را برای هفته‌ها در خود بگرداند و سرگرم کند. مسافر یا محقق می‌تواند گالا (۲) یکی از شهرهای میراث جهانی را ببیند بر ساحل پیر اما زیبایش قدم بزند یا از صخره‌های شیگیریا (۳) بالا رود تا یکی از زیباترین مناظر و چشم‌اندازهای مسحور کننده جزیره را ببیند و یا درست در ظهر و زل آفتاب تن به خنکای غارهای دامبول (۴) بسپارد و گوش بر هر صدا و چشم بر هر تصویر ببندد و ذهن را در خموشی و خنکای خلوت غارها

▲ ایشاری در مسیر کوه آدم ▼ مجسمه‌های غارهای دامبول

رها کند تا همراه آرامش مجسمه‌هایی که اغلب لمیده و یا دراز کشیده‌اند او نیز دمی خود بیماراند!
" نورالیا " (۵) شهری که خود به انگلیس کوچک معروف است و شاید بتوان آن را قلب اقتصادی سیلان نامید؛ قلبی که هر روز صبح در همه گوشه و کنار جهان مردم با چای دم کرده آن سرزمین روزشان را آغاز می‌کنند. چای آن چنان در اقتصاد سریلانکا جای باز کرده است که امروزه اصلی‌ترین کالای صادراتی است. در خبرهای رسمی در سال مالی جدید سیلان، رقم یک و چهار دهم بلییون دلار درآمد حاصل از صادرات این محصول سبز را پیش‌بینی کرده‌اند.

اولین بوته چای در سال ۱۸۶۷ از کشور هند وارد سیلان و در حوالی جنوب شهر کندی کاشته شد اما امروزه بخش اعظم منطقه کوهستانی این کشور به زیر کشت و پرورش این محصول کشیده شده است. اشتغال‌زایی و به دنبال آن درآمدزایی این صنعت توانسته است روز به روز بر اهمیت آن در کشور سیلان یا همان سریلانکای فعلی بیافزاید. بوته چای که بلندی آن گاه تا ده متر هم می‌رسد دارای کیفیت‌های متفاوتی است که در زبان محلی نام‌های خاصی به آن اطلاق می‌گردد

که بسته به نوع و زمان برداشت طبقه‌بندی و قیمت‌گذاری می‌گردد. این کشت و صنعت یکی از جاذبه‌های گردشگری سیلان نیز محسوب می‌شود و خصوصاً در منطقه نورالیا همه روزه تورهایی به قصد بازدید از مناطق زیر کشت چای و تماشای نحوه برداشت آن به روش‌های کاملاً سنتی و دستی تا انتقال آن به کارخانه‌های عمل‌آوری آن برگزار می‌گردد در این تورها در نهایت با چای تازه‌دم از مسافران پذیرایی می‌گردد. بسته‌های متنوع چای برای سلیق و بودجه‌های متفاوت به بازدید کنندگان تور عرضه می‌گردد.

پا نوشت:

(۱) جنبش جدایی طلب بره‌های تامیل با نام اختصاری LTTE که از سال‌ها پیش در شمال این کشور بر ضد حکومت مرکزی می‌جنگد و تا کنون عده زیادی از رجال هند و سریلانکا را ترور کرده است که از آن جمله به ترور راجیو گاندی در سال ۱۹۹۱ می‌توان اشاره داشت.

(۲) Galla شهری قدیمی که نام آن از قلعه‌ای است که بر دماغه جزیره ساخته‌اند.
(۳) کاخی باستانی بر فراز صخره‌ای که نامش به معنی شیر است چرا که این صخره از دور شبیه شیری است که ایستاده است.

(۴) مجموعه‌ای از غارهای باستانی که در آن تعداد زیادی از مجسمه‌های بودا نگهداری می‌شود و در جوار شهری به همین نام قرار دارد و جزء میراث جهانی ثبت گردیده است.

(۵) Eliya Nuwara به معنی شهر نور یکی از شهرهای مرتفع سیلان که مرکز چای این کشور نیز می‌باشد.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

پروژه مسکاف علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
سال ۱۳۹۰